

8 Alverzoening

Dat God ten slotte aan het einde der eeuwen alle menschen, ja al wat Hij geschapen heeft, door Christus tot Zich zelf zal verzoenen, dat staat zoo duidelijk in de Schrift, dat het eigenlijk niet noodig moest zijn, er over te spreken. God heeft gezegd, dat Hij het doen wil, en Hij heeft gezegd, dat Hij het doen zal.

In 1 Tim. 2:3,4 lezen we: “Want dat is goed en aangenaam voor God, onzen Zaligmaker, welke wil, dat alle menschen zalig worden en tot kennis der waarheid komen.” Concordant vertaald zou dat luiden: “God, onze Redder, die wil, dat alle menschen gered worden en tot erkenenis der waarheid komen.” Daar staat het duidelijk: God wil de redding van alle menschen.

Zeg nu niet: God begeert het; Hij zou het wel gaarne hebben, want dat staat er niet. De apostel gebruikt hier het woord theloo, willen. In het 8e vers: “Ik wil dan, dat de mannen bidden in alle plaatsen,” gebruikt bij het werkwoord boulomai, en dat is een willen, waarvan de uitvoering afhankelijk is van den wil van een ander. Zoo bijv. in Hand. 25:22, waar koning Agrippa zegt: “Ik wilde ook zelf dien mensch wel hooren,” en Festus antwoordt: “Morgen zult gij hem hooren.” Of in 2 Kor. 1:15, waar Paulus zegt: “Op dit betrouwen wilde ik te voren tot u komen,” terwijl uit het vervolg blijkt, dat de omstandigheden zijn komst hebben vertraagd. Of in Film. :13, waar Paulus Onesimus wel bij zich wil houden, maar daartoe de toestemming van Filemon noodig heeft. Dat willen is boulomai, maar waar in 1 Tim. 2:4 staat, dat God wil, daar is het theloo. Dat willen hebben we ook in Matth. 8:3: “Ik wil, word gereinigd.” of in 1 Kor. 12:18: “God heeft de leden gezet, elk van hen in het lichaam, gelijk Hij gewild heeft.” Dat is een willen, onafhankelijk van den wil van een ander, een soeverein willen, waartegen geen schepsel zich verzetten kan. En met zulk willen wil God, dat alle menschen gered worden.

Of zegt ge misschien: “Ja, God wil, dat alle menschen gered worden, maar de menschen willen niet.” Neen, dat zegt ge niet,

want ge wilt niet vertellen, dat God niet kan, als de mensch niet wil; ge wilt niet den mensch maken tot den almachtige, voor wiens wil God het moet afleggen. Paulus wilde ook niet gered worden op den weg naar Damascus, maar God wilde het en toen gebeurde het. En wanneer God wil, dat alle menschen gered worden, dan zal dat ook gebeuren. Op zijn tijd, en dien tijd heeft Hij ons ook bekend gemaakt. Maar daarover straks.

Paulus vervolgt in 1 Tim. 2:5,6: "Daar is één God, daar is ook één Middelaar Gods en der menschen, de mensch Christus Jezus, die Zich zelf gegeven heeft tot een rantsoen voor allen." Daar wijst de apostel ons den weg aan, waarlangs God het bereikt, dat alle menschen gered worden: het is door den Middelaar, die Zich zelf geeft tot een rantsoen voor allen. "Tot een rantsoen voor velen," zegt Matth. 20:28. De Zoon des menschen gaf Zijn ziel tot een rantsoen voor velen. De Zoon des menschen, zoo heet Christus in de Evangeliën wel honderd maal, één keer in Handelingen, (7:56.) en twee keer in Openbaring. (1:13; 14:14.) Christus heet zoo, als Hij optreedt onder Israël, en dan geeft Hij Zijn ziel tot een rantsoen voor velen. Maar Paulus, die Hem nooit Zoon des menschen noemt, kan verder gaan dan de Heer in de Evangeliën deed, en hij kan ons zeggen, dat de Middelaar van God en de menschen Zich zelf gaf tot een rantsoen voor allen.

In 1 Tim. 4:10 vertelt Paulus nog eens, dat God de Redder is van alle menschen. De vertaling is daar niet concordant. Het Grieksche woord sooter vertaalt ze twee en twintig maal door Zaligmaker, en twee keer door Behouder, hier en in Ef. 5:23. Waarom in deze twee teksten ook niet door Zaligmaker? Dan zouden we het nog beter weten, dat God de Zaligmaker is van alle menschen. Ik vertaal liever: de Redder. Bij het woord Zaligmaker denken we aan gelukkig maken, en al is het zeker waar, dat Hij ons gelukkig maakt, toch is dat de beteekenis niet van het woord sooter. Dat beteekent redder, en Paulus verzekert ons, dat God de Redder is van alle menschen. In Paulus' dagen wilden de menschen dat ook al niet hooren. Paulus werd gesmaad,

dat het God behaagd heeft Zijn Zoon in hem te openbaren. Dat alleen heeft de zondaar nodig; dat Christus hem bekend wordt; dan wordt de zonde wel nagelaten, (Rom. 6:1.2.) en de goede werken komen als vruchten des Geestes. (Gal. 5:22.)

Wanneer wij zeggen, dat de zondaar zich eerst moet bekeeren en pas daarna kan gelooven, dat hij behouden is, dan spannen wij de paarden achter den wagen. De zondaar mag gelooven, dat hij behouden is, niet omdat hij zich bekeerd heeft, maar omdat Christus gestorven is en opgewekt. De geloovige, die afgeweken is, moet zich bekeeren, en ontvangt vergeving. Maar de zondaar geloove het evangelie der genade Gods.

A. Lukkien

omdat hij hoopte op den levenden God, die de Redder van alle menschen is. En wie in onze dagen zijn hoop deelt, loopt ook groot gevaar, door de geloovigen gesmaad te worden. Toch blijft Paulus vasthouden aan zijn hoop op den levenden God, die de Redder is van alle menschen, en hij vermaant Timotheüs: “Beveel deze dingen en leer ze.”

We weten dus, wat Gods wil is: Hij wil, dat alle menschen gered worden; daartoe gaf Christus Zich zelf tot een rantsoen voor allen, en zoo wordt God de Redder van alle menschen. Bovendien zegt God ons op verschillende plaatsen, dat Zijn wil in dezen volbracht zal worden; dat Hij de wereld tot Zich zelf verzoenen zal.

Kol. 1:13-20 luidt met eenige weglatingen: “Die het beeld is van den onzichtbaren God, de eerstgeborene van alle scheepsel, want in Hem is het heelal geschapen, in de hemelen en op de het heelal is door Hem en tot Hem geschapen. . . . want het behaagt de geheele Volheid in Hem te wonen en door Hem het heelal te verzoenen tot Zich zelf (vrede makend door het bloed van Zijn kruis) door Hem hetzij op de aarde, hetzij in de hemelen.”

Ik vertaal hier: het heelal. Er staat in het Grieksch: ta panta, het alles, of eigenlijk in het meervoud: de allessen. Onze vertaling heeft daar: alle dingen, en daarbij zou men aan voorwerpen kunnen denken; daarom laat ik die dingen liever weg en spreek over het al, het heelal, al het geschapene. Welnu, volgens vers 16 is het heelal in Christus en door Hem en tot Hem geschapen; volgens vers 20 verzoent de Volheid door Hem het heelal tot Zich. Hemelen en aarde door Christus geschapen — wie onzer twijfelt daaraan? Aarde en hemelen door Christus tot God verzoend — zullen we dan daaraan twijfelen? Als het eene volstrekt is, dan ook het andere, want de Heilige Geest gebruikt in beide gevallen hetzelfde woord ta panta, alle dingen, de allessen, het geheele al, het heelal.

Daar komt nog bij, dat de Geest hier voor verzoenen het

woord apokatalassoo gebruikt, afverzoenen, wederzijdsch verzoenen, evenals in het 21e vers, waar de Kolossensen met God verzoend zijn, en in Ef. 2:16, waar de geloovigen uit de Joden en uit de natiën in één lichaam verzoend zijn door het kruis. Wederzijdsche verzoening dus van God en het heeal door Christus, dat leert ons Kol. 1:13-20.

De Efezbrief spreekt ook over de alverzoening. In hoofdstuk 1:9 en 10 zegt Paulus, dat God ons bekend maakt “de verborgenheid van Zijn wil naar Zijn welbehagen, dat Hij voorgenomen had in Zich zelf, om in de bedeeeling van de volheid der tijden wederom alles tot één te vergaderen in Christus, beide dat in den hemel en dat op de aarde is.” Laten we dat nauwkeuriger lezen. Er staat: “om in de bedeeeling van de volheid der tijden weder het heeal onder één hoofd te plaatsen in Christus, zoewel wat in de hemelen als wat op de aarde is.” Christus het hoofd van hemel en aarde, dat was een verborgenheid van Gods wil — dien souvereinen wil, die slechts te willen heeft en het gebeurt — en God heeft ons die verborgenheid in den rijkdom van Zijn genade bekend gemaakt. Zoo zegt Paulus het in den brief aan de Efeziërs.

En in den Korintherbrief legt hij het ten slotte volkomen uit. “Gelijk zij allen in Adam sterven, zoo zullen zij ook allen in Christus levend gemaakt worden.” (1 Kor. 15:22.) Dat in Adam alle menschen sterven, dat is bekend genoeg. Welnu, evenzoo zullen in Christus alle menschen levend gemaakt worden. Op dezelfde wijze. Gelijk — zoo ook. Dat allen in Adam sterven, dat is buiten hun toedoen, dat heeft God zoo gewild; dat allen in Christus levend gemaakt worden, dat is eveneens buiten hun toedoen, dat heeft God ook zoo gewild.

Ze zullen levend gemaakt worden; dat zegt meer, dan dat ze zullen opstaan. Wie opgestaan is, kan nog weer sterven, zooals Lazarus van Bethanië, en zooals ook de velen, die levend geoordeeld worden vóór den witten troon en daarna weer sterven in den tweeden dood. (Op. 20.) Wie levend gemaakt wordt,

het recht, helpt den verdrukte, doet den wees recht; behandelt de twistzaak der weduwe.” En als Israel dat gedaan heeft, dan pas komt de reiniging van de zonden.

Bij Paulus vinden we een andere prediking. 2 Kor. 5:19,20 luidt: “Want God was in Christus, de wereld met Zich zelf verzoenende, hun zonden hun niet toerekenende, en heeft het woord der verzoening in ons gelegd. Zoo zijn wij dan gezanten van Christus’ wege, alsof God door ons bade; wij bidden van Christus’ wege. Laat u met God verzoenen.” Bij Paulus is dit het evangelie, “dat Christus gestorven is voor onze zonden, naar de Schriften, en dat Hij is begraven en dat Hij is opgewekt ten derde dage naar Schriften.” (1 Kor. 15:3,4.) Paulus’ evangelie luidt in den Romeinen-brief: “Zij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods, en worden om niet gerechtaardigd uit Zijn genade, door de verlossing, die in Christus Jezus is.” (Rom. 3:23,24.) Of zeer kort gezegd: God rechtaardigt den goddelooze, letterlijk vertaald: den niet-vrome. (Rom. 4:5.)

God rechtaardigt den niet-vrome, dat is het evangelie van Paulus.

God rechtaardigt den vrome, dat is het evangelie van Jesaja en van Petrus. (Hand. 2:38; 3:19; 1 Petr. 4:18.) En dat is zeer goed te begrijpen. Israel was een verlost volk. God had hen verlost uit Egypte; Hij had hen op arendsvleugelen gedragen en tot Zich gebracht. Wel beschouwd waren hun zonden dus de afwijkingen van menschen, die al op den rechten weg zijn. Zij moeten zich bekeeren, zooals de geloovigen van Korinthe door Paulus tot bekeering worden geroepen.

Maar als Paulus den zondaar, Jood of heiden, roept tot het geloof in Christus, dan zegt hij niet: Gij moet u bekeeren, en als dan de bekeering echt blijkt te zijn, dan moogt ge zoo langzamerhand gelooven, dat God in Christus u genadig wil zijn, maar hij zegt: God stelt u tot een rechtaardige door de gehoorzaamheid van Christus; (Rom. 5:19.) geloof dat.

Paulus zelf heeft zich ook niet bekeerd. Hij zegt Gal. 1:15,

Van de honderd keer, dat de genoemde woorden voorkomen, vinden we er dus slechts tien in de brieven van Petrus, en slechts één keer zegt hij het tot heidenen: "Hoe gij tot God bekeerd zijt van de afgoden om den levenden en waarachtigen God te dienen". En daar gebruikt hij dan nog het woord omkeeren, dat van een daad spreekt; en niet bekeeren, dat spreekt van een verandering van gezindheid.

Onze apostel zegt ons dus nergens, dat de zondaar zich moet bekeeren. Van Johannes den Dooper, van den Heer Jezus en van Zijn twaalf apostelen is de boodschap: Bekeert u. Paulus zegt het nooit tot den ongeloofige. Hij vermaant alleen den geloovige, die afgeweken is, dat hij zich moet bekeeren. Wanneer wij dus tot de schare zeggen, dat zij zich moeten bekeeren, dan volgen wij het voorbeeld van de twaalf.

Of dat dan niet goed is? Ja, het is de vraag, of wij Gal. 2:7-9 gelooven. Daar lezen we, dat aan Paulus het evangelie der voorhuid toebetrouwd werd en aan Petrus dat der besnijdenis; dat Paulus en de zijnen tot de heidenen en Petrus en de zijnen tot de Joden zouden gaan. Gelooven wij dat woord niet, dan zijn alle dertien apostelen ons gelijk. Maar zoo wij Gal. 2:7-9 gelooven, dan is Paulus onze apostel, en heeft hij voor ons, die tot de heidenen behooren, een ander evangelie dan Petrus heeft voor de Joden.

Het evangelie van Petrus komt overeen met dat van Jesaja. Men heeft Jesaja den evangelist van het oude verbond genoemd, en zeer terecht, mits we maar bedenken, dat Jesaja het evangelie van Petrus predikt en niet dat van Paulus; het evangelie van de Joden en niet dat van de heidenen.

De menschen lezen het evangelie van Jes. 1 gewoonlijk, alsof het begon met het tweede gedeelte van vers 18: "Al waren uw zonden als scharlaken, ze zullen wit worden als sneeuw; al waren ze rood als karmozijn, ze zullen worden als witte wol." Maar het begint bij vers 16: "Wascht u, reinigt u, doet de boosheid uwer handelingen van voor mijn oogen weg; leert goed doen, zoekt

sterft niet meer. Christus is bij Zijn opstanding onsterfelijk geworden. (Rom. 6:9.) De Zijnen worden eveneens onsterfelijk bij hun opstanding. (1 Kor. 15:51-55.)

Dat onsterfelijk worden geschiedt in drieën. De eersteling Christus — dat is reeds geschied. Daarna die van Christus zijn, bij Zijn komst, dat zal geschieden op het einde van deze bedeeeling. En daarna komt het einde, waarin alle overigen levend worden gemaakt. En zeg nu niet, dat ze levend worden gemaakt, opdat ze eindeloos zouden worden gemarteld, want het vervolg van den tekst zegt het tegendeel: het is, opdat God ook in hen alles zou zijn. (Vs. 28.)

En nu weten we dus ook, op welken tijd God hen levend zal maken; het zal zijn, wanneer Christus afstand doet van de regeering. Gedurende de duizend jaren regeert Christus; op de nieuwe aarde en in den nieuwen hemel ook. Maar dan komt het oogeblik, dat de laatste vijand, de tweede dood, teniet wordt gedaan, en allen, die nog in zijn macht waren, bevrijd worden, en dan geeft Christus de heerschappij over aan den Vader, opdat God zij alles in allen.

Spreek dus niet van een vernieuwde aanbieding tot bekeering na den dood of van een gestadigen vooruitgang en een geleidelijke verbetering van den mensch; dat zijn menschelijke verzinsels, waarvan de Schrift niets weet. Volgens de Schrift worden zij, die in Christus gestorven zijn, levend gemaakt bij Zijn komst, om dan voortdurend bij Hem te zijn. Volgens de Schrift blijven zij, die niet in Christus zijn, in den dood tot aan het oordeel van den witten troon, waar ze vergelding ontvangen naar hun werken, waarna ze in den tweeden dood zijn tot aan de voleinding der eeuwen. Volgens de Schrift worden dan ook dezen levend, onsterfelijk gemaakt, zoodat God alles in allen zal zijn. Het is dus eenvoudig een daad van Gods vrijmachtigen wil, waardoor Hij ook dezen levend maakt en tot Zich verzoent door Christus. Maar dat Hij ons gegeven heeft, nu reeds in Hem te gelooven, was dat niet ook een daad van Zijn vrijmachtigen wil? Hij ontfermt

Zich diens Hij wil, en Hij verhardt dien Hij wil. (Rom. 9:16-18.) En over wie Hij in dezen tijd verhardt, zal Hij aan het einde der eeuwen Zich ontfermen. Want Hij plaagt en bedreeft des menschen kinderen niet van harte. (Klaag. 3:31-33.)

En zoo blijkt het waar te wezen, wat Paulus in Rom. 5:19 zegt: "Gelijk door de ongehoorzaamheid van dien eenen mensch (Adam) de velen (dat zijn volgens vers 18 alle menschen) tot zondaren gesteld zijn geworden, alzoo zullen ook door de gehoorzaamheid van den eenen (Christus) de velen (dat zijn volgens vers 18 alle menschen) tot rechtvaardigen gesteld worden." Gesteld: God doet het. Hij stelde in Adam allen tot zondaren; Hij zal in Christus allen tot rechtvaardigen stellen. Degenen, over wie Hij Zich ontfermt, nu reeds; degenen, die Hij verhardt, aan het einde der eeuwen. En zoo bereikt God in den loop der eeuwen Zijn doel, dat Hij Zich in Zijn plan der eeuwen heeft voorgesteld: dat Hij in allen alles zal zijn.

God zegt ons, dat Hij het doen wil; Hij zegt ons, dat Hij het doen zal. Zullen we Hem tegenspreken en zeggen, dat het grootste deel Zijner schepselen eindeloos zal branden in het eeuwige vuur? Ik weet wel, dat het ons moeite kost, van de overgeleverde meeningen af te komen; we hebben ze immers van kind af geleerd. Na meer dan zestig jaren weet ik nog woordelijk, wat ik leeren moest in Borstius' Korte Vragen voor Kleine Kinderen, een boekje, dat naar ik hoor, ook nu nog gebruikt wordt: "Wie heeft de hel gemaakt? God de Heer. Voor wie? Voor de kwade kinderen en alle goddelooze menschen. Wat doen zij daar? Zij branden in het eeuwige vuur." Zoo leeren de menschen het aan hun kleine kinderen. De Schrift zegt, dat God in al Zijn schepselen alles wil zijn, dat Hij allen levend wil maken, dat Hij allen tot rechtvaardigen wil stellen, dat Hij het heil tot Zichzelf zal verzoenen in Christus, dat Hij allen onder de ongehoorzaamheid heeft besloten, opdat Hij allen barmhartig zou zijn. (Rom. 11:32.) Zullen wij niet liever de Schrift gelooven dan de menschen?

17 Bekeeren of Gelooven

Men vertelt gewoonlijk, dat Saulus bekeerd is op den weg naar Damascus. Men zegt bij de evangelieprediking tot den zondaar, dat hij zich moet bekeeren, en wanneer iemand in Christus geloovig is geworden, zegt men, dat hij toen en toen bekeerd is. En men schijnt er niet aan te denken, dat de Schrift de woorden bekeeren en bekeering nooit in dien zin gebruikt.

Nu wordt het woord bekeeren in onzen Bijbel gebruikt als vertaling van twee Grieksche woorden. Metanoëo is bekeeren in den zin van: veranderen van gezindheid. Dat woord is negen en twintig maal vertaald door bekeeren, en het daarvan afgeleide woord metanoia, verandering van gezindheid, is een en twintig maal weergegeven door bekeering. Voorts hebben we nog het woord ametanoëtos, dat in Rom. 2:5 vertaald is door onbekeerlijk. Met de vertaling van deze woorden is het dus geheel in orde; ze zijn concordant vertaald.

Maar dan is er nog een ander woord: epistrefoo, dat twintig maal zeer correct vertaald is door omkeeren, wederkeeren, terugkeeren, en dat men bovendien negentien maal vertaald heeft door bekeeren. (Matth. 13:15; Mark. 4:2; Luk. 1:16,17; 22:32; Joh. 12:40; Hand. 3:19;9:35; 11:21; 14:15; 15:19; 26:18, 20; 28:27; 2 Kor. 3:16; 1 Thess. 1:9; Jak. 5:19,20; 1 Petr. 2:25.) terwijl het woord epistrefe, omkeering, alleen voorkomt in Hand. 15:3, waar het vertaald is door bekeering.

En nu is het opmerkelijk, dat in de brieven van Paulus het woord metanoëo, bekeeren, maar één keer voorkomt in 2 Kor. 12:21, en daar wordt het gezegd van geloovigen, die afgeweken zijn. Metanoia, bekeering, gebruikt Paulus vier maal; in Rom. 2:4 tot Israëlieten; in 2 Kor. 7:9 en 10 en in 2 Tim. 2:25 tot geloovigen, die afgeweken zijn. Het woord onbekeerlijk in Rom. 2:5 gebruikt hij eveneens van Israëlieten. Het woord epistrefoo, omkeeren, zegt Paulus in 2 Kor. 3:16 van Israëlieten, in Gal. 4:9 van geloovigen, die afwijken, en in 1 Thess. 1:9 van heidenen.

De Schrift spreekt over het eeuwige vuur, het eeuwige verderf, de eeuwige pijn; de Schrift belooft het eeuwige leven alleen aan wie in Christus gelooven. Dat is volstrekt niet in strijd met wat de Schrift ons zegt van Alverzoening. Eeuwig beteekent immers niet eindeloos, het is eeuwsch, het is gedurende de eeuw of de eeuwen. De geloovige leeft gedurende de toekomende eeuwen; de ongelooovige is dood en staat gedurende die eeuwen alleen op om zijn oordeel te ontvangen in het eeuwsche vuur, de eeuwsche pijn, het eeuwsche verderf. Merkwaardig, dat in Matth. 25:46 voor pijn in het Grieksch kolasis staat, d.w.z. tuchtiging, en niet basanos, pijniging. Het is de tuchtiging van de toekomende eeuw. Wanneer we gelooven, dat de eeuwen een tijdelijken duur hebben met een begin en een voleinding, dan kunnen we ook verstaan, dat het oordeel in die eeuwen plaats vindt, en dat aan het einde der eeuwen God ook Zijn laatste vijanden met Zich zal verzoenen.

Want Christus is het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt. Er staat niet: de zonde van de geloovigen. Er staat ook niet: tracht weg te nemen. Er staat: die de zonde der wereld wegneemt.

A. Lukkien

bediening der wet een bediening der verdoemenis wordt genoemd. Bedoeld is een bediening der veroordeeling. En in 2 Kor. 7:3: "Ik zeg dit niet tot uw veroordeeling." Waarom schreef de Statenvertaling daar ook niet verdoemenis?

Ten slotte komt van katakrinoo het woord katakrima, veroordeeling, het veroordeelende vonnis. De Statenvertaling heeft daarvoor drie maal verdoemenis. Rom. 5:16: "De schuld is wel uit één misdadaad tot verdoemenis;" vers 18: "Gelijk door één misdadaad voor alle menschen tot verdoemenis;" Rom. 8:1: "Zoo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn." Ook in deze drie teksten had de vertaling veroordeeling moeten lezen, of nog beter: veroordeelend vonnis.

In Luk. 6:37 staat: "Verdoem niet en gij zult niet verdoemd worden." Hier staat in het Grieksch een ander woord katadikazoo, dat in Matth. 12:7 en in Jak. 5:6 vertaald is door veroordeelen. Zoo had men het ook hier moeten vertalen, en nog beter ware het geweest steeds te vertalen: schuldig noemen, om het te onderscheiden van katakrinoo, veroordeelen.

Het resultaat van deze concordante studie is, dat de Statenvertalers, blijkens hun eigen vertalingen, in de elf gevallen, dat ze verdoemen en verdoemenis vertaalden, veroordeelen en veroordeeling hebben bedoeld. De eeuwige verdoemenis, waarin de Catechismus mijn vijanden werpt, wordt in de Schrift niet genoemd. Zij kent alleen den poel des vuurs, den tweeden dood na het oordeel voor den grooten witten troon.

A. Lukkien

9 Lazarus en de Rijke Man

Men zeg mij, dat de leer der Alverzoening in strijd is met de gelijkenis van Lazarus. Ik wil die opmerking gaarne ernstig onder de oogen zien, want ik zou geen leer willen voorstaan, die in strijd is met eenig deel der Schrift.

Ik moet daartoe eerst even herinneren, wat Alverzoening is. Het is de leer, dat aan het einde der eeuwen ook zij, die niet in Christus hebben geloofd, in het genot worden gesteld van de verzoening, die door Christus aan het kruis is bewerkt.

Een voorbeeld daarvan hebben we in de Israëlietische wetgeving. In Lev. 25 wordt verteld, dat iemand, die door verarming slaaf van zijn naaste is geworden, door zijn nabestaande gelost, vrijgekocht moet worden. En dan zegt vers 54: "En is het, dat hij hierdoor niet gelost wordt, zoo zal hij in het jubeljaar uitgaan, hij en zijn kinderen met hem."

Evenzoo zullen allen, die niet gelost zijn uit de slavernij der zonde, in het groote jubeljaar aan het einde der eeuwen vrij uitgaan, om den wille van Christus' verdienste. "Want de kinderen Israëls zijn Mij tot dienstknechten: Mijn dienstknechten zijn ze," zegt God in Lev. 25:55; daarom mogen ze niet tot in het oneindige slaaf zijn. En de menschen behooren God toe; daarom zullen ze niet tot in het oneindige slaaf wezen van de zonde en van Satan.

De zaak is dus deze, dat het oordeel, de verdoemenis, als ge dat woord liever gebruikt, niet eindeloos is. Het woord eeuwig beteekent in de Schrift niet eindeloos; het beteekent: gedurende de eeuwen. Dat aan te toonen, is ditmaal niet aan de orde; daarover schreef ik op een andere bladzijde.

De Schrift zegt in 1 Kor. 15 en 1 Thess. 4, dat de Heer Jezus zal komen om wie in Hem ontslapen zijn, op te wekken, en de levenden, die in Hem gelooven, te veranderen, onsterfelijk te maken, en ze samen tot Zich te nemen, opdat ze altijd bij Hem zijn. Dat is een troost voor den geloovige. De anderen worden

geen veroordeeling.) In Matth. 23:33: "Hoe zult gij de helsche verdoemenis ontvlieden?" (Bedeeld is het oordeel van het dal van Hinnom.) In Joh. 5:24: "Die in den Zoon gelooft, heeft het eeuwige leven en komt niet in de verdoemenis." (Hij komt niet in het oordeel, hij wordt niet geoordeeld.) In Joh. 5:29: "Die het kwade gedaan hebben, zullen uitgaan tot de opstanding der verdoemenis." (des oordeels.)

Bovendien is het woord krisis vier maal vertaald door gericht. In Matth. 5:21 en 22: "Strafbaar door het gericht." In Joh. 5:27: "De Vader heeft Hem macht gegeven ook gerichtte houden." In Jud. 15: "Om gericht te houden tegen allen." In deze vier gevallen is zeer goed te lezen oordeel. In de laatste twee verzen zegt het Grieksch: oordeel doen. Zoo zegt men in onze taal niet; we zouden dus kunnen vertalen: oordeel vellen, of oordeelen. Zeer eigenaardig heeft de Statenvertaling gehandeld in Joh. 5. Daar staat vijf maal krisis, in vers 22, 24, 27, 29 en 30, en ze vertaalde achtereenvolgens: oordeel, verdoemenis, gericht, verdoemenis, oordeel. Met zulk een willekeurige vertaling is het geen wonder, dat we tot verkeerde inzichten komen.

Van krinoo komt ook het woord krima. Dat beteekent het oordeel, in den zin van: het resultaat van het oordeelen, dus het vonnis. Dat woord is vijf en twintig maal door oordeel vertaald. Maar in Rom. 3:8 laat de Statenvertaling Paulus van zijn beschuldigers zeggen, dat hun verdoemenis rechtvaardig is. Maar Paulus zei alleen, dat ze terecht gevonnist werden.

Een samenstelling van het woord krinoo in katakrinoo, ver-oordeelen, een oordeelen, waarbij de daad afgekeurd wordt en de dader schuldig verklaard. De Statenvertaling vertaalt het beide malen, dat het voorkomt, door verdoemen. Mark. 16:16: "Die niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden." — Rom. 8:34: "Wie is het, die verdoemt?" In beide gevallen behoort veroordeelen vertaald te worden.

Van katakrinoo is gevormd katakrisis, veroordeeling, de daad van het veroordeelen. Het komt voor in 2 Kor. 3:9, waar de

16 Verdoemen

Ik heb een vermoeden, dat onze Statenvertalers, toen ze Hebreuwsche en Grieksche woorden vertaald hebben door verdoemen en verdoemenis, bedoeld hebben: veroordeelen en veroordeeling, en dat ze niet hebben gedacht aan de "eeuwige verdoemenis," waarin volgens den Heidelbergschen Catechismus, vraag 52, God al Zijne en mijne vijanden zal werpen. (Tot mijn troost!) Ik grond dat vermoeden hierop, dat ze in het Oude Testament, waar steeds hetzelfde woord wordt gebruikt, dat woord dertien maal hebben vertaald door verdoemen en één maal door veroordeelen. In Job 15:6 bijv. zegt Elifaz tot Job: "Uw mond verdoemt u, en niet ik," en hij bedoelt blijkbaar: "Uw mond veroordeelt u."

Maar ik heb nog een reden voor mijn vermoeden. In het oude Nederlandsch beteekende doemen oordeelen, gelijk nog in onze zustersalen. In het Engelsch luidt oordeelen: to doom, in het Zweedsch döma, in het Deensch domme. Een rechter heet in Denemarken een dommere, een oordeelaar. Wij zouden hem een doemer kunnen noemen.

Oordeelen is in het Grieksch krinoo. Zes en tachtig maal komt dat woord in het N.T. voor, en het is twee en tachtig maal door oordeelen vertaald. De concordante methode van vertaling eischt, dat we ook in de overige vier gevallen oordeelen vertalen en niet veroordeelen, zooals de Statenvertaling doet in Joh. 3:17: "Opdat Hij de wereld veroordeelen zou;" — Joh. 3:18: "Die in Hem gelooft, wordt niet veroordeeld;" — Hand. 13:27: "Ze hebben de stemmen der profeten, Hem veroordeelende, vervuld;" — 2 Thess. 2:12: "Opdat ze allen veroordeeld worden," Daar moet telkens staan: oordeelen.

Van krinoo, oordeelen, komt krisis. Dat woord beteekent oordeel, het oordeelen, de daad van het oordeelen. Het komt zeven en veertig maal voor en is negen en dertig maal vertaald door oordeel. Maar in onze vertaling staat in 1 Tim. 5:24: "De zonden gaan vooraf tot hun veroordeeling." (Alle oordeel is nog

geoordeeld voor den grooten witten troon van Openb. 20:11, naar hetgeen in de boeken geschreven is, naar hun werken. Dat vertelt ook Paulus in Rom. 2. Hij spreekt van vervolgenheid en toorn, verdrukking en benauwdheid, over elke ziel, die het kwade werkt. Maar die straf duurt niet eindeloos; zij eindigt in den tweeden dood, den poel des vuurs. Die poel des vuurs wordt tweemaal de tweede dood genoemd, in Openb. 20:14 en 21:8. En we gelooven toch zeker, dat dood dood is?

De zondaar is dan voor de tweede maal dood, en hij blijft dood tot aan het einde der eeuwen, dus gedurende de eeuw van den nieuwen hemel en de nieuwe aarde, die ook tot de eeuwen behoort en niet de uiterste eindtoestand is.

En wanneer die eeuw afgehoopen is, wordt die laatste vijand, de tweede dood, teniet gedaan, en allen, die nog in zijn macht zijn, worden in Christus levend gemaakt, gelijk ze allen in Adam gestorven zijn, (1 Kor. 15:22-28,) en dan zal God alles in allen zijn.

Dat is de Alverzoening, volgens de Schrift.

En is daarmee de gelijkenis van Lazarus en den rijken man in strijd?

Dan moet dat wezen in vers 26 van Luk. 16: "En boven dit alles: tusschen ons en ulieden is een groote klove gevestigd, zoodat degenen, die van hier tot u willen overgaan, niet zonden kunnen, noch ook die daar zijn, van daar tot ons overkomen."

Waar zijn ze? Waar is de rijke man? Dat staat in vers 23: "En als hij in de hel zijn ooggen ophief." In het Grieksch wordt de hel hades genoemd. Over die hades schrijf ik afzonderlijk. Nu wil ik er alleen van vertellen, dat volgens de Schrift die hades niet blijft bestaan. Openb. 20:14 zegt: "En de dood en de hel (hades) werden geworpen in den poel des vuurs."

Maar dan is de rijke man er al niet meer in. Het vorige vers zegt: De dood en de hades gaven de dooden, die in hen waren, en ze werden geoordeeld een iegelijk naar zijn werken.

Dan begint dus voor den rijken man het oordeel, waarover ik

boven sprak. Toen hij zijn gesprek met Abraham hield, was hij nog niet in het oordeel.

Maar hij was toch in de pijn, zegt gij. Zeker. Maar over de gelijkemis van Lazarus en den rijken man schrijf ik liever afzonderlijk. Wij maken gewoonlijk de fout, dat wij dat verhaal lezen als een geschiedenis, en zie, het is een gelijkemis.

Ik wilde er thans alleen op wijzen, dat de hades, de hel, waarin de rijke man zich bevond, niet voorgoed zijn verblijf was, en dat vers 26 dus niet in strijd is met de leer der Alverzoening.

A. Lukkien

en beeld er heel wat van gemaakt, maar we doen verstandig, als we ook hierin ons houden aan de Schriften. Dan spreken we over sjeool en hades of het graf; over gehenna of het dal van Hinnom, en over den poel des vuurs of den tweeden dood.

A. Lukkien

10 Beschrijving of Gelijkenis

Men stelt het gewoonlijk voor, alsof het verhaal van Lazarus en den rijken man een beschrijving geeft van den toestand der zielen na den dood. Ik wil een oogenblik veronderstellen, dat dit waar is, en dan kom ik tot eenige wonderlijke ongerijmdheden.

In de eerste plaats heeft Abraham daar een schoot, Lazarus een vinger, de rijke man oogen en een tong. Ook is daar water en een vlam, en we zijn dus in een wereld, die even stoffelijk is als de wereld, waarin ze leefden voor hun dood.

In de tweede plaats zijn “hemel” en “hel” daar zoo dicht bij elkaar, dat men gewoon met elkaar praten kan. Ik durf me niet indenken, hoe druk de gesprekken moeten worden voor Abraham met zoovele duizenden, die dagelijks in de “hel” aankomen.

In de derde plaats is Abraham daar de persoon, die alles regelt, die zeggenschap heeft zoowel over Lazarus als over den rijken man. Van Gods troon in den hemel lees ik in het verhaal niets; evenmin van Hem, die aan de rechterhand van dien troon is.

Ten vierde, en dat is wel het allervreemdste, Lazarus komt in Abrahams schoot, niet omdat hij in Christus heeft geloofd, ook niet omdat hij naar de wet onberispelijk heeft geleefd, maar alleen omdat hij het kwade in zijn leven heeft ontvangen; nu wordt hij vertroost. En de rijke lijdt smarten, omdat hij zijn goed in zijn leven ontvangen heeft. Dat hij eenig kwaad heeft gedaan, wordt niet vermeld; hij is en blijft zelfs een kind van Abraham.

Wanneer dit een beschrijving is van den toestand der zielen na den dood, dan kunnen we bijna alles, wat de Schrift verder over dit onderwerp gegeven heeft, wel schrappen.

Maar de Schrift zegt, dat het verhaal een gelijkenis is. Dat staat er niet bij in Luk. 16. Neen, maar dat staat ook niet bij het verhaal van den rentmeester in het begin van dat hoofdstuk, en ook niet in het verhaal van den verloren zoon of van de

We kunnen dus in onze vertaling van de Schrift het woord *hel* best missen. Dat woord heeft door de traditie een beteekenis gekregen, die niet overeenkomt met den zin van de woorden sjeool, hades en gehenna. De hel, waaraan de menschen gelooven, komt alleen voor in het laatste boek van de Schrift, en heet daar niet hel, maar poel des vuurs. Vijf maal wordt die vuurpoel genoemd. In Op. 19:20 worden het beest en de valsche profeet geworpen in den poel des vuurs, die met zwavel brandt. In Op. 20:10 wordt de duivel in den poel van vuur en zwavel geworpen. In Op. 20:14 worden de dood en de hades daarin geworpen, nadat ze de dooden hebben teruggegeven, en dan staat er bij, dat die vuurpoel de tweede dood is. In het volgende vers worden in den poel des vuurs geworpen zij, die niet gevonden werden in het boek des levens. En in Op. 21:8 worden zij opgenoemd, wier deel tijdens de heerlijkheid van de nieuwe aarde in den poel des vuurs is, dat is in den tweeden dood.

Leven in dien poel van vuur doen alleen de duivel en zijn twee handlangers; zij zullen gepijnigd worden dag en nacht in de eeuwen der eeuwen. Voor alle anderen is de poel des vuurs de tweede dood. De dooden, klein en groot, zullen voor God staan voor den witten troon; zij zullen geoordeeld worden naar hun werken, zooals in Rom. 2 beschreven is: die het goede gedaan hebben, zullen het eeuwige leven ontvangen, zij staan in het boek des levens; en wie het kwade gedaan hebben, wordt vervolgenheid en toorn vergolden, verdrukking en benauwdheid, vele slagen of weinige slagen, (Luk. 12:47,48.) en dan sterven zij den zeer korten vuurdood, en ze blijven in den tweeden dood, totdat deze laatste vijand volgens 1 Kor. 15:26 te niet gedaan wordt. Dan worden ook zij levend gemaakt, en God zal alles zijn in allen.

Die poel des vuurs nu — de pijniging voor Satan en zijn medehelpers, de tweede dood voor wie buiten Christus zijn — is het eenige in de Schrift, dat eenigszins overeenkomt met de voorstellingen, die onder de menschen gangbaar zijn, wanneer zij over de hel spreken. Filosofen en fantasten hebben in woord

vrouw, die een penning verloor. Zijn dat dan ook beschrijvingen? Of zijn het gelijkenissen? Ja, gelijkenissen zijn het, of beter nog: de vijf gelijkenissen van Luk. 15 en 16 vormen samen één vijfdeelige gelijkenis, die antwoord geeft op het woord van de farizeërs: "Deze ontvangt de zondaars en eet met hen." Die gelijkenis eindigt met Luk. 16. In hoofdstuk 17 spreekt de Heer niet langer tot de farizeërs, maar tot Zijn discipelen.

De tollenaars en zondaars naderden tot Hem om Hem te hooren. De farizeërs en schriftgeleerden meenden, dat de Meester Zich alleen te bemoeien had met vrome menschen als zij waren. En dan teekent de Heer in vijf gelijkenissen den farizeër en den tollenaar. In de eerste is de tollenaar het verloren schaap, in de tweede de verloren penning, in de derde de verloren zoon, en in den herder, de vrouw en den vader teekent de Heer Zichzelf. In de eerste en de tweede gelijkenis is de farizeër passief, in de derde is hij actief als de oudste zoon, die nooit het gebod heeft overtreden. In de vierde gelijkenis is de farizeër als vertegenwoordiger van het wettische Israel de ontrouwe rentmeester. In de vijfde is de rijke man de farizeër, de echte Israeliet, die koning-priester behoorde te zijn en daarom gekleed is met purper en zeer fijn lijnwaad; die zelf van den tempeldienst geniet, maar die den tollenaar rekent bij de honden, de heidenen. Die tollenaar was melaatsch. Maar in Luk. 15:1 komen de tollenaars en de zondaars tot den Medicijnmeester.

En nu sterven beiden, Lazarus en de rijke man.

Het is een gelijkenis. Een gelijkenis wordt volstrekt niet altijd aan het werkelijke leven ontleend. Geen zaaiër zaait als die van Matth. 13:3 op den weg of op het steenachtige, en nog minder gaan de boomen als in Richt. 9 een koning over zich zalven. Een gelijkenis is geheel beeldspraak, volgehouden beeldspraak. Daarom gaat het er hier niet over, dat twee menschen sterven, maar dat Israel als georganiseerd volk ophoudt te bestaan. Het koninkrijk-priesterlijk volk is dood — voor een tijd, tot aan zijn nationale opstanding, zijn wedergeboorte. (Matth. 19:28.) De

een kind van gehenna," iemand dus, die in gehenna thuis behoort. (Vergelijk de uitdrukking: kind des doods.) Ze maken de Jodeugenooten tot misdadigers, en daarom zullen zij zelf, de adereengebroedsels, het oordeel van gehenna niet ontvlieden. (Vs. 33. In de vertaling staat: helse verdoemenis. Er staat: krisis tès gehennès: oordeel van de gehenna.) Ook zij zullen den gerechtelijken dood sterven.

Matth. 19:28. "Vreest Hem, die beide, ziel en lichaam kan verderven in gehenna," en in denzelfden gedachtegang in Luk. 12:5. "Vreest Dien, die nadat Hij gedood heeft, ook macht heeft in gehenna te werpen." In de toekomst, wanneer Christus op Zijn troon gezeten is in Zijn koninkrijk, is Hij het, die macht heeft over gehenna, gelijk voorheen het sanhedrin er macht over had.

In Jak. 3:6 besmet de tong het geheele lichaam en ontsteekt het rad onzer geboorte, (ons levenswiel, den gang van ons leven) en wordt ontstoken van gehenna. Dat is beeldspraak, die gemakkelijk te verstaan is, als we bedenken, dat gehenna, het dal van Hinnom, voor den Jood het kort begrip is van al wat verontreinigt.

Daarmee heb ik alle teksten genoemd, waar in onze vertaling het staat voor het Grieksch-Hebreeuwsche gehenna. Het blijkt, dat volstrekt niet bedoeld wordt een plaats of een toestand van pijniging, maar eenvoudig Gai-Hinnom, het dal van Hinnom, verontreinigd door Kanaänieten en Israëlieten met gruwelijke afgoderij, en daarom in de dagen van den Heer Jezus de plaats van de onreinheid en van den gerechtelijken dood. Daar aasden voortdurend de wormen en daar ging het vuur niet uit.

We vinden dus drie dingen: 1. Tartarus in 2 Petr. 2:4 is een tijdelijke gevangenis voor gevallen engelen. 2. Hades is hetzelfde als sjeool in het Hebreeuwsch, n.l. het graf, de toestand van dood en begraven. zijn. 3. Gehenna is het dal van Hinnom, de "stadsreininging" van Jeruzalem.

van Jeruzalem ligt een dal, het dal van den zoon van Hinnom, dat in het O.T. elf maal wordt genoemd. In dat dal offerden Achaz en Manasse hun zonen aan den Moloch. (2 Kron. 28:3; 33:6.) Josia maakte aan die menschenoffers een einde. (2 Kon. 23:10.) Van die offers in het dal van den zoon van Hinnom spreekt ook Jeremia. (7:31,32; 19:2-6; 32:35.) Het laatst wordt het dal genoemd in Neh. 11:30; daar heet het: dal van Hinnom.

Dal van den zoon van Hinnom is in het Hebreeuwsch: Gai-ben-Hinnom; dal van Hinnom is Gai-Hinnom, en dat woord is ver-griekscht tot gehenna. We hebben dus bij het woord gehenna te denken aan dat dal ten Zuiden van Jeruzalem. In Jer. 31:40 wordt gehenna genoemd het dal der doode lichamen en der asch. Dat was het ook in de dagen van den Heer Jezus. De stadsafval werd er verbrand, en de lijken van ter dood gebrachte misdadigers werden er neergeworpen tot een prooi voor het gewormte. De worm stierf daar niet en het vuur werd er niet uitgebluscht. Dat zal ook zoo zijn in de toekomst. "Zij zullen henen uitgaan, en de doode lichamen zien der lieden, die tegen mij overtreeden hebben, want hun worm zal niet sterven en hun vuur zal niet uitgebluscht worden." (Jes. 66:24.) Let wel: dat vuur en die worm verteren doode lichamen, maar geen levende zielen.

Matth. 5:22 zegt: "Ik zeg u: zoo wie op zijn broeder toornig zal zijn, die zal strafbaar zijn door het gericht, en wie tot zijn broeder zegt: Rakal die zal strafbaar zijn door het sanhedrin, en wie zegt: (er staat niet: maar wie zegt.) Gij dwaas! die zal strafbaar zijn door de gehenna van vuur." Alle drie even strafbaar als de doodslager, die door het sanhedrin werd berecht en wiens dood lichaam geworpen werd in gehenna.

Matth. 5:29,30. Eenzelfde gedachtegang. Overspel behoorde gestraft te worden met steening, en het lichaam werd geworpen in het dal van Hinnom. Men wachtte zich dus voor al wat tot overspel leidt. Zie ook Mark. 9:43-48 en Matth. 18:8,9.

Matth. 23:15. "Gij omreist zee en land, om een Jodenge-noot te maken, en als hij het geworden is, zoo maakt gij hem

rijke man Israel is tegenwoordig in de pijn. Mag de verdrukking en vervolging, waarvan Israel nu al zooveel eeuwen blootgesteld is, niet een vlam worden genoemd? De boodschap van "iemand, die, uit de dooden opstond," van Christus' opstanding, is gezonden naar Jeruzalem, naar Judea, naar Samaria, naar het uiterste des lands (Hand. 1:8) en door Paulus gebracht aan de Joden in de verstrooiing, maar de vijf broeders hebben zich niet laten gezegen.

Lazarus is ook dood, de tollenaar, die door de farizeers bijna uit het volk verwijderd was, maar die zijn toevlucht tot Christus nam. De vrome Jood, die vasthoudt aan het uitzicht op den komenden Messias, komt in deze bedeeeling niet tot vrijheid en heerlijkheid, maar hij wordt vertroost; zijn Messiasverwachting is zijn troost.

Wij moeten van deze gelijkenis geen toepassing maken op ons, alsof hier sprake was van Israel en de heidenen. De gelijkenissen spreken niet over ons, gelijk trouwens de z.g. evangeliën niet over ons spreken. Johannes de Dooper zegt: "Opdat Hij *aan Israel* zou geopenbaard worden, daarom ben ik gekomen, doopende in water." (Joh. 1:31.) En Paulus zegt, dat Jezus Christus een dienaar der besnijdenis is geworden, vanwege de waarheid Gods, opdat Hij bevestigen zou de beloftenissen der vaders, (Rom. 15:8) en wanneer die beloften vervuld zijn, dan zullen de heidenen vroolijk zijn *met* Zijn volk. Tegenwoordig worden de heidenen vroolijk *zonder* Israel. Maar over die gemeente uit de heidenen spreekt alleen Paulus.

De gelijkenis van Lazarus is niet de eenige plaats in de Schrift, waar de dooden spreken. In Jes. 14 valt de (toekomstige) koning van Babel; dan wekt om zijnentwil de hel (de sjeool of hades) de dooden op, "alle bokken der aarde; zij doet al de koningen der heidenen van hun tronen opstaan; die altgeder zullen antwoorden en tot u zeggen: Gij zijt ook krank geworden als wij, gij zijt ons gelijk geworden." (Jes. 14:9,10.) Daar zitten in de "hel" de koningen der heidenen nog op tronen! En in Ezech.

32:21 zullen de machtigsten der helden Farao toespreken uit het midden van de sjeool, terwijl in vers 31 Farao zich troost. De Schrift is vol beeldspraak en vol gelijkenissen.

Het verhaal van Lazarus en den rijken man is een gelijkenis van den farizeër en den tollenaar, in antwoord op het murmureren van de farizeërs en de schriftgeleerden, maar het is niet een beschrijving van den toestand der zielen na den dood.

A. Lukkien

Het verhaal is natuurlijk, een gelijkenis; voor ons onderzoek komt het er alleen op aan, dat hij door begraven in de hades kwam.

In Op. 1:18 zegt de Heer Jezus: "Ik heb de sleutelen van de hades en van den dood." Hij was in dood en graf, maar Hij heeft ze ontsloten en is naar buiten getreden. Nergens staat in de Schrift, dat Hij na Zijn dood in een plaats der pijniging geweest is. Hij stond op uit het graf. De hades is het graf.

In Op. 6:8 volgt de hades den dood, den ruiter op het valse paard. Hun macht was om het vierde deel der menschen te dooden. En dan gaan ze niet naar een plaats van pijniging, want het oordeel over de dooden komt pas in Openb. 20. Ze gaan naar het graf, dat den dood volgt.

Matth. 16:18. "De poorten van de hades zullen mijn gemeente niet overweldigen." In het Oosten werden in de poorten de beraadslagingen gehouden. Hier is dus sprake van een vijfde macht, die de gemeente tracht te vernietigen. Door den dood, waarover Satan volgens Hebr. 2:14 macht heeft; niet door het verderf, waarover hij geen macht heeft. Integendeel: hij wordt zelf in den poel des vuurs geworpen. (Op. 20:10.) De poorten van de hades zijn dus de aanvallen van dood en graf, de vervolgingen.

Ten slotte Matth. 11:23 en Luk. 10:15. "En gij, Kapernaüm, die tot den hemel toe verhoogd zijt, gij zult tot de hades toe nedergestooten worden." Wie tegenwoordig Kapernaüm bezoekt, ziet de vervulling van dat woord. Kapernaüm is een verzameling van bouwvallen, een graf.

Daarmee heb ik alle teksten genoemd, waar hel de vertaling is van hades. Het blijkt, dat nergens een plaats van pijniging bedoeld is, maar overal het graf. 1 Kor. 15:55 staat er buiten; daar moet staan: "Dood, waar is uw overwinning?"

Het andere woord, dat door hel vertaald is, luidt *gehenna*. Het komt acht maal voor, en bovendien vier maal in de uitdrukking: helsche vuur, *gehenna* van vuur. Dat woord *gehenna* is Grieksch geschreven, maar het is een Hebreeuwsch woord. Ten Zuiden

het Oude Testament steeds in het oog te houden.

Maar waar in het Oude Testament het woord hel de vertaling is van één woord, sjeool, daar wordt het in het Nieuwe gebruikt als vertaling van twee Grieksche woorden, of eigenlijk van drie: hades, gehenna en tartarus, Dat laatste komt voor in 2 Petr. 2:4. God heeft de engelen, die gezondigd hebben, in de tartarus geworpen, om tot het oordeel bewaard te worden. Verder komt dat woord in de Schrift niet voor, zoodat we niet door vergelijking kunnen nasporenen, wat de beteekenis is. Maar twee dingen weten we: het is een verblijfplaats voor engelen, die gezondigd hebben, en het is een tijdelijke verblijfplaats.

We hebben dus twee woorden over, hades en gehenna, die beide door hel vertaald zijn. Dat is natuurlijk niet in orde; wanneer die woorden hetzelfde beteekenden, dan zou de Schrift geen twee woorden gebruiken, maar één. Er moet verschil zijn, maar de vertaling laat ons in den steek.

Met het woord hades wijst de Schrift ons echter gemakkelijk den weg. Ps. 16:10: "Gij zult mijn ziel in de sjeool niet verlaten," wordt in Hand. 2:27 aangehaald in het Grieksch en luidt daar: "Gij zult mijn ziel in de hades niet verlaten." Daar doet de Geest ons zien, dat sjeool en hades hetzelfde beteekenen. De hades is dus het graf, evenals de sjeool, en niet een plaats van pijniging.

Dat blijkt ook zeer duidelijk in Op. 20:13,14. "En de zee gaf de dooden, die in haar waren, en de dood en de hades gaven de dooden, die in hen waren." Een deel van de dooden is in de zee, een ander deel in de hades. Op de nieuwe aarde na Op. 20 is geen zee meer en daar is ook geen hades meer. De zee is een plaats op de tegenwoordige aarde, de hades ook. De hades is het graf.

In Luk. 16:23 wordt de rijke man begraven en komt ook in de hades. De Vulgata, de Latijnsche vertaling heeft daar: "en werd begraven ook in het graf. Als hij zijn oogen, enz." Om zoo te vertalen, moet men een punt verplaatsen, en dat is geen bezwaar, omdat in het oude Grieksch geen leesteekeens gebruikt werden.

11 In welken

"Daarom, gelijk door één mensch de zonde in de wereld ingekomen is, en door de zonde de dood, en alzoo de dood tot alle menschen doorgegaan is, in welken allen gezondigd hebben." Zoo vertaalt de Statenvertaling Rom. 5:12, en in die vertaling staat ze alleen. Ik bedoel de vertaling van de woorden *in welken*. Alle andere vertalingen, die ik ken, hebben daar wat anders. Voorhoeve, de Leidsche Vertaling en de nieuwe vertaling van het Ned. Bijbelgenootschap hebben daar omdat; Van Tichelen schrijft vermits; Tekst en Uitleg bijgevolg; Luther heeft dieweil, Menge weil ja, Elberfeld weil, en in een noot: auf Grund dessen, dass; 20 Century because. Allen vertalen dus, dat de dood tot alle menschen doorgegaan is, omdat allen gezondigd hebben, en de Elberfelder Bijbel verduidelijkt dat nog eens door te zeggen: op grond daarvan, dat allen gezondigd hebben. Tekst en Uitleg zegt, dat omdat de letterlijkste vertaling is, maar dat de duidelijkste is: op grond hiervan besluit ik. "De dood drong door tot alle menschen, dus moet de zonde ook wel tot alle menschen doorgedrongen zijn geweest, al hebben wij ze niet zien zondigen, al waren het wellicht nog maar kinderen. Wat sterven kan, moet wel zondig zijn."

Tegenover al die vertalingen staat onze oude Statenvertaling met haar *in welken*, dat veel dichter bij het oorspronkelijke is. Alleen hebben vele uitleggers hier een groote taalkundige fout begaan. Ze vertellen ons, dat in welken op den éénen mensch ziet, op Adam, en dat alle menschen dus in Adam gezondigd hebben. Zoo hebben ze een tekst gevonden voor het leerstuk van de erfschuld.

Maar die verklaring is in strijd met de gezonde taal. Bij een goeden stijl staat het woord, waarop iets betrekking heeft (het antecedent) zoo dicht mogelijk bij het woord, dat er betrekking op heeft. Volgens dien regel heeft welken geen betrekking op den éénen mensch uit den eersten regel, en ook niet op de zonde uit

den tweeden regel, maar op den dood uit den derden en vierden regel. Allen hebben gezondigd, niet in Adam, niet in de zonde, maar in den dood.

En nu heeft de Statenvertaling nog een kleine onjuistheid. Er staat in het Grieksch niet *en hoo*, in welken, maar: *ef hoo*, op welken. Op den dood, die tot allen doorgaan is, en die door de zonde van Adam in de wereld is gekomen, op dien dood, dien we in ons hebben, daarop zondigen wij.

Wanneer wij zondigen op den dood, dan is de dood er eerder dan de zonde. De vertalingen doen het voorkomen, alsof onze zonde eerst was, en dat wij om die zonde sterven, maar de tekst zegt, dat de dood er eerst was, en op dien dood zondigen wij.

Dat is toch te begrijpen. Zondigen beteekent in het Grieksch en in het Hebreuwsch beide: het doel missen, niet bereiken wat men bereiken moest. Waren wij volmaakte menschen, dan zouden we het doel niet behoeven te missen. Maar wij hebben van onze geboorte aan den dood in onze leden; wij zijn tot ons sterven stervende; wij hebben niet genoeg lichaamsgezondheid en geestkracht, om te leven, zooals een mensch van Gods geslacht behoorde te leven.

De meest letterlijke vertaling van *ef hoo* is niet omdat, maar *waarop*. Dat woord waarop heeft echter in onze taal ook de beteekenis, waarna, en daarom is het beter te vertalen: weshalve: de dood is tot allen doorgaan, weshalve allen zondigden. Misschien nog duidelijker: en *dientengevolge* zondigden allen. Het is niet zóó, dat wij allen sterven, omdat wij allen zondigen, maar het is zóó, dat wij allen zondigen, omdat de dood tot ons allen doorgaan is. Wij zijn geen stervelingen, omdat wij zondaren zijn, maar *wij zijn zondaren, omdat wij stervelingen zijn*. Dat wij stervelingen zijn, is omdat de dood van Adam tot ons doorgaan is. Wij hebben zijn dood geërfd, maar niet zijn zonde.

Christus zondigde niet, want Hij was geen sterveling. Hij erfde den dood van Adam niet, want Hij was het zaad der vrouw, niet een zoon van Adam. Hij stierf pas, toen het Hem behaagde;

toespreken uit het midden van de hel (sjeool)... Daar is Assur met zijn ganschen hoop; zijn graven (kaber) zijn rondom hem... welks graven (kaber) gesteld zijn in de zijden van den kuil, en zijn hoop is rondom zijn graf (sjeool)... Die ter helle (sjeool) zijn nedergedaald met hun krijgswapenen." Uit alles blijkt, dat het ook hier gaat over den toestand van dood en begraven zijn en niet over eindelooze pijniging.

En nu noem ik tenslotte nog alle andere teksten op, waar sjeool door hel is vertaald. Het zijn deze: Deut. 32:22; 2 Sam. 22:6; gelijkloidend met Ps. 18:6, en gelijkend op Ps. 116:3; Joh. 11:8; Job 26:6; Ps. 55:16; Ps. 139:8; Spr. 15:11; Spr. 15:24; Spr. 27:20; (vergelijk Spr. 30:16.) Jes. 18:15; Jes. 57: 9. Amos 9:2. Ik kan ze vanwege de plaatsruimte niet alle afschrijven, en ik moet den lezer verzoeken ze op te slaan, en dan zal hij zien, dat hij overal kan lezen: graf. Een enkele maal is dat woord figuurlijk gebruikt, zoodat men te denken heeft aan de aarde, de benedenste deelen der aarde, in tegenstelling met de hoogte der hemelen. Maar nergens dwingt de zin ons, te denken aan een plaats der pijniging; Trouwens, daaraan doet het Oude Testament nergens denken. Het dreigt bij ongehoorzaamheid aan Gods geboden met den dood, den lichamelijken dood, maar het spreekt nergens van een veroordeeling tot eindelooze hellepijnen.

Het Hebreuwsche woord *sjeool* beteekent in de Schrift het graf. Niet een graf, dat heet *kabèr*, maar het graf; de toestand van dood en begraven te zijn. Zoo is het dertig maal vertaald; de drie en dertig keeren, dat het door hel vertaald is, wordt ook het graf bedoeld, en ook in Jes. 7:11 lezen we: "Eisch u een teeken van Jehovah, uw God; eisch beneden in het graf of eisch boven uit de hoogte"

In het Nieuwe Testament vinden we het woord hel negentien maal, en vier maal de uitdrukking helseche vuur. En daarbij is het opmerkelijk, dat geen enkele daarvan te vinden is in de brieven van Paulus, den apostel der Heidenen. Met het woord hel zijn we derhalve op Israëlietischen bodem, en we hebben dus

graf gingen.

Spr. 5:5. “Haar treden (van de vreemde vrouw) houden de hel vast.” — Spr. 7:27. “Haar huis zijn wegen des grafs.” — Spr. 9:18. “Haar genoodigden zijn in de diepten der hel.” Drie teksten met dezelfde strekking. In alle staat in het Hebreewsch sjeool. In Spr. 7 is dat door graf vertaald. Zou het niet goed zijn, dat ook te doen in de twee anderen? Op echtbreuk stond immers de doodstraf.

Hosea 13:14. “O dood, waar zijn uw pestilentien? Hel, waar is uw verderf?” Paulus haalt dien tekst aan in 1 Kor. 15:55 in dezen vorm: “Dood, waar is uw prikkel? Hel, waar is uw overwinning?” De oude Grieksche handschriften en de nieuwe vertalingen lezen hier: “Dood, waar is uw prikkel? Dood, waar is uw overwinning?” en het blijkt dus, dat ook Hosea met het woord sjeool het graf heeft bedoeld.

Spr. 23:13,14. “Weer de tucht van den jongen niet; als gij hem met de roede zult slaan, zal hij niet sterven. Gij zult hem met de roede slaan en zijn ziel van de hel redden.” Aan Israel was bij gehoorzaamheid aan Gods geboden een lang leven op aarde toegezegd. De tucht brengt het kind tot gehoorzaamheid; als de roede gebruikt wordt, sterft het kind niet, maar het leeft lang; zijn ziel wordt gered van het graf.

Ps. 9:18. “De goddeloozen zullen terugkeeren naar de hel.” Zijn ze daar dan vandaan gekomen? Neen, ze zijn uit het stof en keeren terug tot het stof der aarde; zij zullen begraven worden.

Jes. 14 geeft een klaaglied over den koning van Babel; Ezech. 31 en 32 een klaaglied over den koning van Egypte. Beide liederen hebben eenige gelijkenis. In beide wordt de sjeool voorgesteld als te ontwaken met verbazing over wie nu binnenkomt. En daarbij wordt gesproken over wormen en maden, en over den kuil en krijgswapenen en zwaarden. Men leze Jes. 14:9,11,15; Ezech. 31:15,16,17; 32:21,22,23,27. Eenmaal vertaalt de Statenvertaling zelf graf. Ik schrijf uit de laatstgenoemde verzen een gedeelte af. “De machtigsten der helden zullen hem met zijn helpers

toen Hij Zich tot zonde had laten maken.

Eigenlijk is het onbegrijpelijk, dat de vertalers gekomen zijn tot de vertaling omdat. Op welken allen gezondigd hebben, kan nooit beteekenen: omdat allen gezondigd hebben. Maar bovendien spreekt Paulus in vers 13 en 14 die vertaling zoo beslist mogelijk tegen.

Vóór Mozes, zegt hij, was er wel zonde in de wereld, maar die zonde werd de menschen niet toegerekend, omdat er geen wet was; ze behoefden dus voor hun zonden niet te sterven. Toch zijn ze gestorven. Hoe kan dat? Wel, ze stierven niet, omdat ze gezondigd hadden, zooals de vertalers zeggen, maar ze stierven om de zonde, de eene zonde van Adam, waardoor de dood in de wereld kwam, die tot allen doorging.

Rom. 5:12 leert niet de erfschuld; leert ook niet, dat de menschen sterven, omdat zij zondaren zijn, maar leert, dat wij zondigen ten gevolge van den dood, die in ons is. Wij sterven om Adams zonde en wij leven om Christus' gehoorzaamheid.

A. Lukkien

zich te Jeruzalem een *kabèr* laten uithouwen.” — Een *kabèr* is een graf, de *sjeool* is het graf.

Maar dan is het woord *sjeool* ook nog drie en dertig maal ver-
taald door hel. Hoe kan dat? Wanneer het tijdelijke, zwijgende
graf *sjeool* heet, hoe kan dat woord dan tegelijk de eindeloze,
jammerende hel noemen? Of zou het mogelijk zijn, dat *sjeool*
altijd door graf vertaald moet worden? Laten we dat nagaan.

In 1 Sam. 2:6 zegt Hanna: “De Heer doodt en maakt levend;
Hij doet ter helle nederdalen en Hij doet weder opkomen.” Weder
opkomen, doet men dat uit het graf of uit de hel?

Ezech. 32:37: “Zij liggen niet met de helden, die onder de
onbesnedenen gevallen zijn, die ter helle zijn nedergedaald met
hun krijgswapenen, en welker zwaarden men gelegd heeft onder
hun hoofden.” Zoo worden vorsten en legeraanvoerders begraven,
met hun krijgswapenen en met het zwaard onder het hoofd, maar
niemand kan zich voorstellen, dat ze zoo in de hel liggen. De
sjeool is ook hier het graf.

Ps. 16:10. “Gij zult mijn ziel in de hel niet verlaten.” Dat
ziet op Christus, zegt Petrus, Hand. 2; David is nog in zijn graf.
Petrus maakt het ons duidelijk, dat ook hier met de *sjeool* het
graf bedoeld wordt.

Numeri 16 geeft de geschiedenis van Dathan en Abiram, die
levend ter helle voeren. Men zou willen vragen: Gaan andere
mensen daar dan dood heen? Of gingen ze levend naar het
graf, waar andere menschen dood heengaan? De verzen 29 tot
34 geven duidelijk genoeg antwoord op die vraag: “Indien deze
zullen sterven, gelijk alle menschen sterven... Indien de Heer
iets nieuws zal scheppen en het aardrijk zijn mond zal opendoen
en verslinden ze met alles wat het hume is, en zij levend ter helle
nederdalen... En de aarde opende haar mond en zij voeren
neder... levend ter helle en de aarde overdekte ze. En het
gansche Israel, dat rondom was, vlood voor hun geschrei, want
ze zeiden: Dat ons de aarde misschien niet verslinde.” Het gaat
telkens over de aarde, en het blijkt dus, dat ze levend naar het

12 Zoo ook

De volzin van Rom. 5:12 is niet af. "Gelijk door één mensch de zonde in de wereld ingekomen is en door de zonde de dood, en alzoo de dood tot alle menschen doorgegaan is, weshalve allen zondigden..." Paulus valt hier, gelijk hij zoo dikwijls doet, zich zelf in de rede, om nader toe te lichten, dat onze dood niet het gevolg is van onze zonde, maar van Adams zonde. Het is, of hij vooruit zag, dat de menschen vers 12 verkeerd zouden vertalen, en daarom terstond uit het voorbeeld van de menschen tusschen Adam en Mozes wilde aantoonen, dat onze dood het gevolg is van Adams zonde. Wanneer Paulus vers 12 voltooid had, dan zou hij hebben geschreven: "Alzoo ook komt door één Mensch de gerechtigheid in de wereld en door de gerechtigheid het leven, en alzoo gaat het leven tot alle menschen door, weshalve allen dan rechtvaardig leven."

Zeg nu niet, dat ik er wat van maak, want Paulus zegt bijna woordelijk hetzelfde in vers 18 en 19. Omdat het hier een zaak betreft van zoo groot gewicht, geef ik hier die twee verzen in het Grieksch, met de letterlijke vertaling er onder, en ik geef ze in twee kolommen, om de deelen van de vergelijking naast elkander te hebben.

Laat me u eenige teksten voorlezen. Ps. 89:49: "Wat man leeft er, die den dood niet zien zal, die zijn ziel zal bevrijden van het geweld van de sjeool?" — Ps. 49:15,16: "Men zet ze als schapen in de sjeool, de dood zal ze afweiden... de sjeool zal hun gedaante verslijten... Maar God zal mijn ziel van het geweld van de sjeool verlossen." — Job 7:9. "Die in de sjeool daalt, zal niet weder opkomen." — Job 14:13. "Och, of Gij mij in de sjeool verstaakt." — Job 17:13. "De sjeool zal mijn huis wezen." — Job 24:9. "De sjeool neemt weg degenen, die gezondigd hebben." — Spr. 7:27. "Haar huis (van de vreemde vrouw) zijn wegen van de sjeool."

Wie deze teksten leest, ziet, dat hier niet gedacht moet worden aan een grafkamer of een grafkuil van steen of van aarde, maar aan het graf in het algemeen; niet aan *een* graf, maar aan *het* graf, aan den toestand van dood en begraven zijn. Zoo is het ook in Jes. 38. Hizkia zeide: "Vanwege de afsnijding mijner dagen zal ik tot de poorten van de sjeool heengaan." (Vs. 10.) "De sjeool zal U niet loven, de dood zal U niet prijzen." (Vs 18.) En zoo is het in vele andere teksten. Pred. 9:10. "Daar is geen werk, noch verzinning, noch wetenschap, noch wijsheid in de sjeool, waar gij heengaat." — Jona 2:2. "Uit den buik van de sjeool schreide ik." — Ps. 6:6. "Wie zal U loven in de sjeool?" Zie voorts nog: Gen. 42:38; 44:29,31; 1 Kon. 2:6,9; Job 7:16; Ps. 30:4; 31:18; 86:13; 88:4; 141:7; Spr. 1:12; 30:16; Hoogl. 8:6; Jes. 5:14; Hab. 2:5.

Hiermee heb ik alle teksten genoemd, waar *sjeool* door graf is vertaald, en het blijkt, dat overal het graf in het algemeen is bedoeld, de toestand van dood en begraven zijn, en niet een graf, een bepaalde grafkuil of grafspelonk. Als die bedoeld wordt, dan staat er in het Hebreuwsch *kabèr*, zooals bij voorbeeld ook nog in 2 Sam. 19:36, "Laat toch uw knecht wederkeeren, dat ik sterve bij de *kabèr* van mijn vader en mijn moeder." — 2 Kon. 28:27, Achaz werd begraven, "maar ze brachten hem niet in de *kabèr* van de koningen Israels." - Jes. 22:16, "Sebna de hofmeester had

15 Wat zegt de Schrift van de Hel?

De eerste keer, dat de hel in den Bijbel wordt genoemd, is in Gen. 37:35. Jozef is verkocht en Jakob weigert getroost te worden. “Ik zal rouw bedrijvende, tot mijn zoon in het graf nederdalen,” zegt hij. Het woord, dat hier door graf vertaald is, luidt in het Hebreuwsch *sjeool*, en dat woord is drie en dertig maal door hel vertaald. Maar de vertalers konden Jakob niet naar de hel zenden en vertaalden hier graf.

Dat hebben ze op vele plaats en gedaan. Het woord sjeool komt in de Hebreuwsche Schriften vier en zestig maal voor; drie en dertig maal is het vertaald door hel, dertig maal door graf en één maal door diepte. (Jes. 7:11.)

Wat is nu de beteekenis: hel of graf? Ieder zal toestemmen, dat hel en graf niet hetzelfde is. Het graf is een plaats of een toestand van tijdelijken duur; de hel is volgens de gangbare voorstelling een plaats of een toestand van schrikkelijke pijning, waaraan nooit een einde komt. Die twee kunnen niet denzelfden naam dragen, en het woord sjeool moet dus één van beide beteekenen: hel of graf.

Het Hebreuwsch heeft nog een ander woord voor graf, dat in de Schrift vijf en dertig maal voorkomt. Wanneer bij voorbeeld de zonen Heths tot Abraham zeggen: “Begraaf uw doode in de keur onzer graven,” (Gen. 23:6.) dan gebruiken ze, niet het woord sjeool, maar het woord *kabër*. Zoo zegt ook de oude profeet van Bethel tot den man Gods uit Juda: “Uw dood lichaam zal niet komen in de *kabër* van uw vaderen,” (1 Kon. 13:22.) en Josia haalt de beenderen uit de *kabër* van de profeten, (2 Kon. 23:16,17.) en niet uit de sjeool. Een graf, een bepaald graf, een kuil in den grond of een uitholling in een rots, heet dus in het Hebreuwsch *kabër*. Wat beteekent dan het woord *sjeool*, dat ook door graf vertaald is?

Ara oun bijgevolg dan

hoos zoaals	houtoos kai alzoa ook
di henos paraptoomatos door één misdaad	di henos dikaioomatos door één rechtvaardigheid
eis pantos anthroopous tot alle menschen	eis pantos anthroopous tot alle menschen
eis katakrima tot veroordeeling	eis dikaioosin zooês tot rechtvaardiging van leven
hoosper gar evenaals want	houtoos kai alzoa ook
dia tês parakoês door de ongehoorzaamheid	dia tês hupakoês door de gehoorzaamheid
tou henos anthroopou van den éénen mensch	tou henos van den éénen
hamartoloi zondaren	dikaioi rechtvaardigen
katestathêsan zijn gesteld geworden	katastathêsonta zullen gesteld worden
hoi polloi de velen	hoi polloi de velen

De lezer ziet bij vergelijking met de Statenvertaling, dat deze in vers 18 getracht heeft, de volzinnen af te maken, die Paulus niet afgemaakt heeft. Paulus zet kortaf naast elkaar de eene misdaad en de eene rechtvaardigheid, de veroordeeling en de rechtvaardiging; de vertaling vertelt — naar de Schrift — dat de genade over alle menschen komt, en — tegen de Schrift — dat de schuld van Adams misdaad over alle menschen gekomen is. Tegen de Schrift is dat; de Schrift leert niet, dat de eene mensch de schuld van der ander draagt: “De zoon zal niet dragen de ongerechtigheid des vaders, en de vader zal niet dragen de ongerechtigheid des zoons.” (Ezech. 18:26.) De gevolgen der zonde van een ander kunnen wij dragen; God bezoekt de misdaad

hij lijkt op hem." (Joh. 9:9) "Die niet gezondigd hadden in gelijkheid der overtreding van Adam," zegt Rom. 5:14, maar dat was onmogelijk; niemand kon zoo zondigen als Adam deed, want niemand komt weer voor den boom te staan. Men kon wel zondigen in gelijkheid van Adams overtreding; zoo, dat de zonde op die van Adam gelijk. — Het tweede gebod van Matth. 22:29 is niet aan het eerste isos, maar homoïos; het is er niet aan gelijk, maar het lijkt er op; het eerste is het grootste.

En zoo staat er ook in de teksten, die ik het eerst noemde, niet isos; maar homoïos; niet gelijk, maar gelijkend op. Christus kwam, Rom. 8:3, niet in gelijkheid des zondigen vleesch, maar in gelijkheid; zoo, dat Hij op het zondige vleesch geleek. In Fil. 2:7 staat niet, dat Hij de menschen gelijk is geworden, maar gelijkend; zoo, dat Hij op de menschen geleek. Evenzoo is Hij in Hebr. 2:17 de broederen in alles gelijkend geworden; Hij gelijk hen in alles, maar Hij is hun niet gelijk. In Hebr. 7:3 staat, dat Melchizedek den Zoon van God afgelijkend is geworden, Hem afbeeldende, maar niet dat hij Hem gelijk was. Niemand is Hem gelijk. En 1 Joh. 3:2 zegt ook niet, dat wij Hem gelijk zullen zijn, maar dat we Hem zullen gelijken. In Openb. 4:7 waren de dieren (levenden staat er) niet gelijk aan een leeuw en een kalf en een arend, maar ze leken er op. Een dier, dat aan een leeuw gelijk is, is een leeuw. Bij de gelijkenissen staat ook niet: Het koninkrijk der hemelen is gelijk aan dit en aan dat, maar: het lijkt er op. En zoo zou ik nog wel veertig voorbeelden kunnen geven. De concordantie van Trommius kan u hierin den weg wijzen.

A. Lukkien

tot in het derde en vierde geslacht, maar God legt de schuld van den een niet op den ander; daartoe is schuld een veel te ernstig ding. In het 16e vers behoort het woord schuld ook niet te staan; den eersten keer staat het cursief, en ontbreekt dus in het Grieksch; den tweeden keer staat er in het Grieksch niet *aitia*: schuld, maar *krisis*: oordeel.

De lezer ziet ook, dat in het 19e vers de vertaling geheel gelijk is aan het Grieksch, behalve dat het woordje *de* voor velen weggelaten is. En dat is jammer, want dat heeft tot een verkeerde opvatting geleid.

Het woordje *de* is aanwijzend; het laat zien, dat met: de velen, menschen worden bedoeld, die reeds genoemd zijn. De velen van vers 15 zijn de alle menschen van vers 12; de velen van vers 19 zijn de alle menschen van vers 18. Vertaalt men niet *de* velen, maar velen, dan kan het eerste velen van vers 19 wel meer menschen omvatten dan het tweede, zooals dan ook de gewone opvatting is: allen, die in Adam zijn, zijn zondaren; allen, die in Christus zijn (een veel kleiner aantal) worden gerechtvaardigd. Maar vertaalt men: de velen, zooals er staat, dan is deze redeneering niet meer houdbaar; dan zijn de eerste "de velen" dezelfde als de laatste "de velen."

Luther vertaalt evenals de Statenvertaling velen. Sommige van de nieuwe vertalingen hebben: de velen; Voorhoeve, Menge en Elberfeld. Van Tichelen vertaalt: allen; de Leidsche vertaling: die menigte menschen; Tekst en Uitleg: de talloos velen, en de nieuwe vertaling van het Ned. Bijb. talloos velen. De laatste vier zijn vrije en daardoor onjuiste vertalingen. De eenige werkelijke vertaling van *hoi polloi* is: de velen.

En we lezen dus in vers 19: "Want evenals door de ongehoorzaamheid (het eten van de verboden vrucht) van den éénen mensch (Adam) de velen (alle menschen; zie vers 18 en vers 12) tot zondaars gesteld zijn geworden, *alzo ook* zullen door de gehoorzaamheid (de dood des kruises, Fil. 2:8) van den Eenen (Christus) de velen (alle menschen, zie vers 18 en vers 12) tot

rechtvaardigen gesteld worden.”

Durft ge het niet aan, lezer? Durft ge niet gelooven, wat God zegt door Zijn apostel Paulus? Dat komt, omdat de gedachte van de eindeloze verdoemenis ons in den weg zit. Wanneer we gelooven, wat de Schrift zegt, dan weten we, dat wie in Christus zijn, niet geoordeeld worden; dat wie niet in Christus zijn, voor den grooten witten troon geoordeeld worden naar hun werken; (Openb. 20; Rom. 2.) dat wie het kwade gedaan hebben, verbolgenheid en toorn, verdrukking en benauwdheid zullen ondervinden. Hoe lang dat oordeel duurt, zegt de Schrift niet, maar ze zegt wel, dat het niet eindeloos is, want het oordeel wordt gevolgd door den tweeden dood, en die tweede dood wordt te niet gedaan, en dan geeft Christus het koninkrijk over aan den Vader, opdat God zij alles in allen.

Er zijn geen menschen, die door de ongehoorzaamheid van Adam tot zondaars gesteld geworden zijn, of ze zullen ook door de gehoorzaamheid van Christus tot rechtvaardigen gesteld worden. Die in Hem gelooven, nu reeds; die niet in Hem gelooven, aan het einde der eeuwen, na het oordeel.

A. Lukkien

In mijn Bijbel, Statenvertaling, staan een paar dingen, waarvan ieder, die nadenkt, terstond zal zeggen: “Dat is niet waar.”

Volgens Rom. 8:3 zendt God Zijn Zoon in **gelijkheid** des zondigen vleesches, zoodat Christus dus evenals wij een zondig mensch was. Volgens Fil. 2:7 is Hij de menschen **gelijk** geworden, dus ook een zondaar. Volgens Hebr. 2:17 is Hij de broederen in alles **gelijk** geworden, uitgenomen de zonde; volgens die lezing was Hij dus ook een sterveling en een zwak mensch. Volgens Hebr. 7:3 is Melchizedek den Zoon van God **gelijk** geworden; de Duitse vertaling van Menge zegt zelfs: volkomen gelijk gemaakt, zoodat Melchizedek dus ook wel onze Verlosser had kunnen zijn. Volgens 1 Joh. 3:2 zullen wij aan Christus **gelijk** zijn, wanneer Hij geopenbaard zal zijn.

Dit alles kan niet waar zijn. Christus is ons niet gelijk geworden en wij worden Hem niet gelijk. Hij is en blijft de eeniggeboren Zoon van God, die Zijns gelijke niet heeft.

De fout zit hier in de vertaling. Er bestaan in het Grieksch twee woorden, isos en homoios, die beide door gelijk vertaald zijn, maar die niet hetzelfde beteekenen. **Isos** beteekent gelijk. In Matth. 20:12 klagen de eerste arbeiders, dat de laatsten, wat het loon betreft, hun gelijk zijn gemaakt. Hier staat in het Grieksch isos. Evenzoo wil Paulus, dat er, wat maatschappelijke goederen betreft, isotès, gelijkheid, zal bestaan tusschen de gemeenten in Judea en die onder de heidenen. (2 Kor. 8:14.) De Joden verweten den Heer Jezus, dat Hij Zich Gode gelijk maakte, isos, (Joh. 5:18.) wat een valsche beschuldiging was, want Hij zeide: “Mijn Vader is meerder dan ik.”

Isos beteekent gelijk. Maar het andere woord, dat onze vertalers ook door gelijk vertaald hebben, **homoios**, beteekent volstrekt niet gelijk. Het beteekent: gelijkende op. De bureu van den blindgeborene zeiden niet: “Hij is hem gelijk,” want twee menschen zijn nooit gelijk; ze zeiden: “Hij is hem homoios,

toedoen zullen ze tot rechtvaardigen gesteld worden.

Laten we niet vergeten, dat we eerder in Christus geweest zijn dan in Adam. Kol. 1:16,17 luidt, letterlijk vertaald: “Want in Hem is alles geschapen, wat in de hemelen en op de aarde is. . . . alles is door Hem en tot Hem geschapen, en Hij is vóór alles en alles heeft zijn samenhang in Hem.” Wij zijn in Christus geschapen, en opdat we Hem in de grootheid Zijner liefde zouden kennen, daarom heeft God ons in Adam tot zondaren gesteld. Dan pas zouden we door de gehoorzaamheid van Christus tot rechtvaardigen gesteld kunnen worden. Wij worden alleen rechtvaardig, doordat Hij, die den goddelooze rechtvaardigt, zondaren tot rechtvaardigen stelt.

Zij, die in Christus gelooven, ervaren dat nu reeds, en onder vinden het in het “eeuwige” leven, het leven van de toekomende eeuwen. Zij, die niet in Christus gelooven, gaan voor “eeuwig” verloren, dat wil zeggen: voor de toekomende eeuwen. Zij worden geoordeeld naar hun werken, en aan het einde der eeuwen, na het oordeel, ondervinden ook zij, dat ze tot rechtvaardigen gesteld worden door de gehoorzaamheid van den Eënen: Christus.

A. Lukkien

13 Gesteld worden

Volgens Rom. 5:19 zijn door de ongehoorzaamheid van Adam de velen tot zondaars gesteld geworden, en evenzoo zullen door de gehoorzaamheid van Christus de velen tot rechtvaardigen gesteld worden. Het is goed, daarbij acht te geven op de uitdrukking: gesteld worden, want daarmee schijnen sommige vertalers groote moeite te hebben. In onze taal vertalen Voorhoeve en Van Tichelen evenals de Statenvertaling wat er staat. Zoo doen ook Menge en Elberfeld, en de 20th Century New Testament. Maar de herziene uitgave van Luther vertaalt: zondaren geworden zijn, zullen rechtvaardigen worden, en evenzoo doet in onze taal de Leidsche Vertaling: als zondaren voor God staan, zullen als rechtvaardigen voor God staan; Tekst en Uitleg: komen als zondaren te staan, zullen als rechtvaardigen komen te staan; en de nieuwe vertaling van het Ned. Bijbelgenootschap: zondaren geworden zijn, zullen rechtvaardig worden. Deze vertalingen laten dus de woorden: gesteld worden, in beide gedeelten eenvoudig weg.

Waarom? Er is in den Griekschen tekst niets, dat noodzaakt om die woorden weg te laten. Katestathèsan beteekent: zijn gesteld geworden; katastathèsonta beteekent: zullen gesteld worden. Zoo vertalen dan ook de Statenvertaling en vele van de nieuwe. Er zijn ook geen Grieksche handschriften, die het anders zeggen. Wat kan dan de reden zijn, waarom drie nieuwe Nederlandsche vertalingen en een nieuwe Duitse de woorden gesteld worden weglaten, en alleen vertellen, dat de menschen zondaren geworden zijn en rechtvaardigen zullen worden? Waarbij Tekst en Uitleg in zijn uitleg nog zegt: “We moeten echter niet voorbijzien, dat alle menschen als uit zijn geslacht, afhankelijk zijn van Adam, maar dat alleen zij, die ‘in Christus’ zijn, deelen in het heil, dat door den Verlosser is aangebracht.”

Ik kan voor het weglaten van de woorden: gesteld worden, geen andere reden vinden dan deze, dat de vertalers niet gelooven wat er staat: dat de velen tot zondaars gesteld zijn geworden en

dat dezelfde velen tot rechtvaardigen gesteld zullen worden. En ik vrees, dat velen, die zich wel aan de goede vertaling houden, het evenmin gelooven. Wanneer ge de menschen vertelt, dat God alle menschen tot zondaren heeft gesteld en dat God alle menschen tot rechtvaardigen zal stellen, dan noemen ze u een ketter. En dan hebt ge toch precies hetzelfde gezegd, wat Paulus zegt in Rom. 5:19. Maar men geloofst liever de vertalingen, die woorden weglaten, en die dus niet vertalen maar verknoeten.

Ik geloof wel te begrijpen, hoe het komt, dat oprechte geloovigen niet aandurven, wat Paulus hier zegt. Ze houden vast aan de woorden van denzelfden apostel, dat wij gerechtvaardigd worden door het geloof, en dat het geloof niet aller is. Dan kan het immers niet waar zijn, dat alle menschen gerechtvaardigd worden.

Maar daarbij vergeten ze, nauwkeurig te onderscheiden. Paulus heeft in de vorige hoofdstukken over het geloof gesproken. Maar in dit gedeelte, Rom. 5:12-21, noemt hij het geloof niet. Hij noemt het niet na Rom. 5:1,2, tot hij in Rom. 9:30 zegt, dat de natien de rechtvaardigheid verkregen hebben, die uit het geloof is.

In dit gedeelte, Rom. 5:12-21, stelt hij ons de rechtvaardiging voor, niet van des menschen kant, maar van Gods zijde. In deze verzen spreekt hij niet over u en mij, maar hij stelt tegenover elkander den eenen mensch Adam en den eenen mensch Christus. Van de andere menschen is geen sprake dan alleen in zoo verre als hun lot afhankelijk is van deze twee "eene" menschen. Adam is een voorbeeld van Christus, zegt vers 14. Het gaat over Adam en Christus, en over de gevolgen, die hun daden hebben voor de geheele menschheid. Dat de gevolgen van Adams zonde de geheele menschheid aangaan, dat spreekt geen geloovige tegen; waarom gelooven wij dan niet evenzeer, dat de gevolgen van Christus' gehoorzaamheid de geheele menschheid betreffen?

Te meer — en nu kom ik weer op het gesteld worden, dat sommige vertalers niet aandurven en daarom maar weglaten te

meer, omdat de menschen tot zondaren en tot rechtvaardigen worden *gesteld*. Door de ongehoorzaamheid van Adam zijn de velen tot zondaren gesteld. Dat hebben de velen niet zelf gedaan: wij hebben ons zelf niet tot zondaren gemaakt. Dat heeft ook Adam niet gedaan; God had hem niet gezegd, dat hij door de verboden vrucht te eten al zijn nakomelingen tot zondaren zou maken. Neen, God deed het. Hij maakte Adam tot een sterveling, en Hij gaf de wet der erfelijkheid, dat uit een onreine geen reine kan geboren worden. Zoo stelde God allen tot stervelingen en tot zondaren, God verbond aan Adams ongehoorzaamheid een gevolg, dat Hij niet vooraf aan Adam mededeelde.

Maar God stelde ze niet tot zondaren, opdat ze zondaren zouden blijven. Want: gelijk — alzo ook. Door de gehoorzaamheid van Christus zullen de velen tot rechtvaardigen gesteld worden. Dat doen ze zich zelf niet, evenmin als ze zich zelf tot zondaren maken. God doet het een zoowel als het ander. Hij stelt allen tot zondaren. Hij stelt allen tot rechtvaardigen. Zij zijn daarbij in beide gevallen volkomen passief. Zij worden gesteld.

Het is niet zoo, dat Adam de schoone schepping, die God bedoeld had, verdorven heeft, en dat Christus gekomen is om althans nog eenigen te redden. Zoo schijnt het van des menschen kant. Maar van Gods zijde is het zoo, dat God Zijn plan der eeuwen in Christus heeft gemaakt. (Ef. 3:11. Eeuwig voornemen, letterlijk: plan der eeuwen.) Dat plan is niet door Adam in de war gebracht; welneen, Adam behoorde ook tot dat plan. Het kruis van Christus zou het middelpunt zijn der wereldgeschiedenis. Daarom moesten allen tot zondaren worden gesteld, en daartoe gebruikte God de ongehoorzaamheid van Adam. Maar ze werden geen zondaren, opdat ze zondaren zouden blijven; ook niet, opdat ze, of sommigen van hen, rechtvaardig zouden worden door eigen inspanning en met Gods hulp. Neen, maar opdat Hij ze allen door de gehoorzaamheid van Christus tot rechtvaardigen zou stellen.

Buiten hun toedoen zijn ze tot zondaren gesteld; buiten hun